

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО И
ДЪРВООБРАБОТВАНЕ „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“ ГР. ВАРНА**

ЗАПОВЕД

№ РД—08-.....0064.....

Варна, 09.09.2020г.

На основание чл. 259, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, във връзка с чл. 263, ал. 1, т. 8 и т.9, и ал. 3 от същия нормативен документ, чл. 31, ал. 1 т. 3, т. 6 I т.10 от Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и решение на педагогическия съвет (протокол № ...15..... от 08..09.2020г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

1. Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на ученици от уязвими групи.
2. Програма за превенция на ранното напускане на учениците от ПГГСД „Николай Хайтов“.

Предвидените дейности в Програмите да бъдат изпълнявани от определените отговорни лица/комисии в планираните срокове.

Програмите да бъдат публикувани на интернет страницата на училището в срок до 15.09.2020г. от г-жа Мая Иванова.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на работещите в училището срещу подпис за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнение на заповедта възлагам на г-жа Мая Рогашка – ЗДУД.

Инж. Мария Георгиева
Директор на ПГГСД „Николай Хайтов“

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО И ДЪРВООБРАБОТВАНЕ „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

Училищната програма е обсъдена с представителите на Обществен съвет и приета с решение на ПС с протокол № 15 от 08.09.2020г. и е утвърдена със заповед № 20-08-0064/09.09.20г. на директора на ПГГСД „Николай Хайтов“ гр. Варна

Програмата е изискване на ЗПУО чл. 263 от 01.08.2016г., където към изискуемите документи, които педагогическият съвет трябва да приеме в началото на всяка учебна година е поставен акцент и върху възможностите за приобщаване на учениците от различни уязвими групи. Погледнато в ретроспективен план такива дейности се извършваха в годините непрекъснато, системно и задълбочено. Изготвена и утвърдена програмата е актуален, навременен и необходим документ, който ще структурира различни по вид и обхват дейности, включвайки целия педагогически и непедagogически състав в училищата, а и обществото като цяло.

1. Дефиниция на понятието „Уязвими групи“

Анализът на литературните източници показва огромно разнообразие и в същото време липса на ясно и точно определение на термина. Това предизвиква объркване по въпроса що е уязвима група? Кои групи са уязвими? Уязвими и рискови групи термини с еднакво значение ли са?

За целите на нашата програма обобщаваме следните авторови концепции: **Уязвими са онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот, в училище и ползването на социални права.** Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Уязвими са учениците, които са в тежко финансово състояние, имат различни социални и/или психологически бариери; недостъпна среда; здравни и/или образователни проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование и т.н. В “Справочник по извънредни ситуации” /ВКБООН, Женева, 1999г./ като рискови и уязвими групи са посочени:

- деца и юноши
- непридружени непълнолетни
- самотни родители, поддържащи домакинство
- жертви на насилие
- нетрудоспособни и хора с увреждания
- възрастни хора
- изолирани групи

Според Наредба № 2 от 8 септември 2015 г. за осигуряване на качество на професионалното образование и обучение, уязвими групи са ученици със СОП, ученици без родители, с един родител, социално слаби, уязвими етнически групи и др.

2. Цели на програмата

➤ Дефиниция на понятието „уязвима група“ и въвеждане на система от занятия с учители, служители и ученици за превенция, и подпомагане на лицата от уязвими групи;

➤ Предоставяне на равни възможности за учениците от уязвими групи за интеграция в училище чрез различни училищни и извънкласни дейности;

➤ Навлизане на различни специалисти в училище за работа с ученици със специални образователни потребности;

➤ Провеждане на допълнителни консултации за ученици, затрудняващи се при усвояване на учебния материал;

➤ Ангажиране на учениците от уязвими групи в спортни мероприятия, отдих, туризъм, различни училищни инициативи;

➤ Предоставяне на допълнителна подкрепа на уязвими групи ученици.

3. Дейности за приобщаване на ученици от уязвими групи.

✓ Провеждане на проучване сред класовете за ученици, живеещи сами, с един родител, сираци, деца на разведени и/или разделени родители, оставени за отглеждане при близки родственици, с родители емигранти или настанени в социални институции;

✓ Картотекиране на горепосочените и изготвяне на индивидуална програма за работа с тях;

✓ Търсене на информация за ученици, водещи се на отчет към полицията;

✓ Изготвяне на списък с ученици, имащи трудности в овладяване на учебния материал, изготвяне на индивидуална програма за справянето им в училище;

✓ Работа с представител на ДПС;

✓ Влизане на представителите на полицията в час на класа и дискутиране по проблемите на противообществените прояви;

✓ Среци с различни представители на отдел „Закрила на детето“ и съвместни дейности с ученици, които имат назначен социален работник и/или обществен възпитател;

✓ Посещения по домовете на ученици, системно отсъстващи от училище;

✓ Изготвяне на списък на ученици със специални образователни потребности и проучване от родителите на дигностичното и психологичното им състояние;

✓ Личностна подкрепа съобразно индивидуалните нужди на ученици от рискови групи;

✓ Ресурсно подпомагане и психологическо осигуряване за ученици със специални образователни потребности;

✓ Привличане на социалните асистенти в съвместни дейности за ученици със СОП;

✓ Участие в инициативи за приобщаване на ученици със СОП с община Варна и различни НПО;

✓ Работа с членовете на ученическия съвет по различни теми за изпълнение на програмата „Ученици обучават ученици“;

✓ Провеждане на дискусии в часовете на класа по въпросите за ранна употреба и злоупотреба с наркотици и алкохол;

✓ Провеждане на системни родителски срещи в т.ч. и тематични за обсъждане състоянието и справянето на техните деца в училище;

- ✓ Организиране на родителски тренинги по различни теми;
- ✓ Мероприятия за превенция на тормоза в училище;
- ✓ Организиране и работа в клубове по интереси;
- ✓ Търсене на възможност за работа по проекти с цел финансиране на ученици в тежко финансово състояние – подпомагане със закупуване на карти за пътуване, плащане на общежития, закупуване на учебни помагала и др.;
- ✓ Консултиране на родители, изпитващи затруднения при отглеждане и възпитание на своите деца;

- ✓ Отбелязване на различни празници и инициативи и включване на ученици от различни рискови групи в тях;
- ✓ Посещения на културни мероприятия, театрални постановки, организиране на екскурзии и др.

4. Отговорници за изпълнението на програмата.

Заместник директори, класни ръководители, учители, ресурсни учители, психолог, служители и ученици.

Настоящата програма остава отворена за въвеждане на допълнителни дейности, по предложение на всички работещи по нея.

Инж. Мария Георгиева
Директор на ПГГСД „Николай Хайтов“

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО И ДЪРВООБРАБОТВАНЕ „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“ ГРАД ВАРНА

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ ПГГСД „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“

Училищната програма е обсъдена с представители на Обществен съвет и приета с решение на ПС с протокол № 15 от 08.09.2020 г. и е утвърдена със заповед на директора на ПГГСД „Николай Хайтов“ № РД-08-0064/09.09.2020 г.

Програмата за намаляване броя на безпричинните отсъствия, преждевременното напускане и отпадане от училище на ПГГСД „Николай Хайтов“ е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на средното образование. Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсирание на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020), приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 г. С дейностите си, програмата е ориентирана към реализиране на политики и мерки за постигане на стратегическата цел и оперативните цели на Стратегията.

I. Цели на програмата:

1. Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на училищното образование на младежите като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности.
2. Разработване, изпълнение и мониторинг на цялостна и интегрирана политика за повишаване на обхвата в образователната система въз основа на междусекторно сътрудничество при ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
3. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.
4. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
5. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
6. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище.

II. Анализ на основните причини за отсъствията на учениците и преждевременното им напускане на училището.

Отсъствията на учениците от училище и отпадането им от системата на образованието е във фокуса, визията и стратегията на ПГГСД „Николай Хайтов“. През годините се полагат много усилия за задържането на учениците, въпреки това немалка част от тях се случва да напуснат образователната система.

Като основни причини за отсъствията и отпадане от училище на българските ученици се открояват:

- ✓ Отсъствия;
- ✓ Слаб успех;
- ✓ Семейни, социални или финансови причини;
- ✓ Учениците, които трудно се справят с материала постепенно губят интерес към учебния процес, което води до безпричинни отсъствия от училище;
- ✓ Закъснения и отсъствия на ученици от отдалечените квартали на града, както и от други населени места;
- ✓ Учениците от социално слаби семейства особено от горен курс, са принудени да работят и то не само през летните месеци и ваканциите;
- ✓ При семейства в риск е занижен контролът от страна на родителите, което поставя в риск от отпадане и самите ученици;
- ✓ През последните години се забелязва и отпадане на ученици поради встъпване в брак и то не само от ученици от малцинствата;
- ✓ Учениците от XII клас обикновено през II учебен срок поставят акцент в подготовката си върху матуритетните предмети и игнорират останалите. Някои от тях се включват в курсове и уроци за подготовка за кандидатстудентски изпити, което също води до натрупване на отсъствия и др.;
- ✓ Масово заминаване на учениците заедно със семействата си зад граница - Германия, Англия са желани, но не единствени предпочитани дестинации за нашите възпитаници и др.

Във времето на дистанционното обучение ученици срещнаха сериозни затруднения със справянето поради невъзможността на родителите да осигурят техническо/и устройство/а(особено семействата, в които има повече от един ученик), интернет и покриване на чисто битови нужди. При някои от тях се наблюдаваше ограничение на електричество, оставане на родителите без работа, което силно възпрепятства успеваемостта на децата. На тези ученици бяха изпращани материали на хартиен носител, а справянето на същите с големия обем задачи без възможността да получат обяснение от педагогически специалист присъствено се отрази на справянето им. При тях се появиха тревожност, безпокойство и напрежение. Въпреки всичко, ученици и учители положиха усилия, учениците с риск от отпадане да получат допълнителни консултации по проект „Подкрепа за успех“.

В политиките и мерките за предотвратяване на преждевременно напусналите училище и за повторна интеграция съществуват четири общи проблема, чието преодоляване определя стратегическия успех, а именно:

1. Признаване на проблема и решимост на първо място той да се смекчи, и ако е възможно да се предотврати, а след това преждевременно напусналите да бъдат повторно интегрирани в образованието.

2. Приоритетно стратегическо планиране и провеждане на политики, ориентирани към предоставяне на услуги и осигуряване на подходяща и ефективна подкрепа за преждевременно напусналите училище и за онези, които работят с тях.

3. Проява на творчество, новаторство, гъвкавост и желание за промяна от страна на хората, педагогическите специалисти и учениците при решаване на индивидуалните

проблеми, пред които са изправени преждевременно напускащите училище и младежите в риск.

4. Проява на мотивирано и активно отношение към образованието от педагогическите специалисти и учениците при формиране на знания, умения и отношения в българското училище и младежите.

III. Ключови мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище от учениците

1. **Превенция** - цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват.

2. **Интервенция** - цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

3. **Компенсиране** - има за цел да подпомогне преждевременно напусналите училище отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение и/или придобиване на квалификация.

1. ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ

1. Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление.

2. Повишаване качеството на образование като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик, и предотвратяване на преждевременното напускане на училище:

- актуализиране на учебните програми и разработване на учебници и учебни помагала с акцент върху практическата насоченост;
- оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;
- прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето и ученика като партньор в образователния процес;
- задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище;
- назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател при идентифицирана необходимост;
- развиване и популяризиране на нови форми на обучение;
- формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

3. Осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието за учениците от уязвими етнически общности. Реализиране на политики за преодоляване на обособяването по етническа принадлежност на учениците в паралелки, ориентиране на обучението към работа в мултикултурна група и клас, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес.

4. Достъп до качествено образование за ученици със специални образователни потребности.

- развитие на капацитета на учителите от гимназията за работа с учениците със специални образователни потребности, както и на специалистите, работещи с тях за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности;
 - изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всеки ученик за осигуряване на приобщаващо образование;
 - възможност за работа с учениците с ресурсен учител и психолог;
5. Контрол върху изпълнението на задълженията на педагогическите екипи за непрекъснат контакт и информиране на родителите за развитието на учениците.
 6. Координация и сътрудничество с дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на ученика.
 7. Информирание на дирекция „Социално подпомагане“ за учениците допуснали повече от пет отсъствия по неуважителни причини в рамките на един месец.
 8. Повишаване на активността на училищното настоятелство.
 9. Провеждане на практически занятия (тренинги) за придобиване на различни ключови компетентности сред учениците.
 10. Психологическо консултиране на ученици в риск. При нужда консултиране и на техните семейства.
 11. Своевременно информиране на родители за отсъствията и за успеха на учениците.
 12. Провеждане на съвместни дейности с родителите.
 13. Активизиране на ученическото самоуправление и включване на ученици в занимания по интереси.
 14. Действия за намаляване дела на преждевременно напусналите с участието на представители на училищния ученически съвет на принципа „Ученици обучават и възпитават ученици“.
 15. Използване на часовете на класния ръководител и тези от философския цикъл и като основа на превантивната възпитателна работа с проблемни ученици.
 16. Включване на ученици в дейности по проект „Подкрепа за успех“.

2. ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ УЧИЛИЩЕ. КЛЮЧОВИ МЕРКИ

1. Работа с родителите

1.1 Повишаване участието и ангажираността на родителите чрез:

- популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;
- повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на училището;
- включване в осъществяването на граждански контрол в управлението на образователните институции;
- Участие на родителската общност в ежемесечни срещи с педагогическия съветник на гимназията и с представители на училищното настоятелство;
- Включване в програми за временна заетост.

1.2 Изработване на механизъм съвместно с други институции, за подкрепа на ученици с т.нар. „проблемни родители“ – деца на безработни, пристрастени към алкохола, без регистрация в БТ. Такива деца да бъдат подпомогнати от съответните институции със социална стипендия, безплатна храна, дрехи, карти за пътуване и др.;

1.3 Изготвяне на алгоритъм за взаимодействието „училище – родители“ при идентифициране на ученик в риск чрез програма за работа с родители. В него да се

разписват точните ангажименти на класните ръководители, на директора, на училищния психолог и др.

2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество.

- разработване на политики за ненасилие и изграждане на силна училищна общност;
- развиване на индивидуалното и груповото наставничество за оказване на помощ на ученици, родители и педагогически специалисти с цел преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план;
- осигуряване на ефективна комуникация за навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми;
- повишаване привлекателността на класното ръководство и ролята на класния ръководител за индивидуално консултиране;
- работа по развитие на класа като екип;
- провеждане на консултации и своевременна намеса при поведение, изискващо намеса;
- изграждане и прилагане на практиката „ученици-наставници“ за функциониране на сплотена училищна общност, основана на екипна работа, взаимна подкрепа и солидарност;
- ангажиране на ученическите съвети с дейности за интервенция при преждевременно напускане на училище.

3. Кариерно ориентиране и консултиране

- изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови категории за мотивиране, за продължаване на образованието и придобиване на квалификация;
- популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище;
- Провеждане на диагностика, консултиране, посредничество сред учениците. Изследване на кариерните възможности на младите хора.

4. Развиване на модели за придобиване на професионална квалификация. Усилията в тази посока следва да бъдат насочени към:

- обвързване на преподаваните професии с пазара на труда и с тенденциите за развитието му в региона;
- разработване на учебни планове за придобиване на квалификация по част от професия съобразно възрастовите особености на учениците в задължителна училищна възраст;
- партньорство между бизнеса и професионалното образование;
- подобряване качеството на практическото обучение в професионалното образование.

5. Подкрепа за развитието на учениците. Насочена е към ученици: със специални образователни потребности; с хронични заболявания; в риск; с изяви дарби, като ограничава преждевременното напускане на училище и предотвратява социалното изключване. Конкретните мерки в тази насока включват:

- работа с педагогическия съветник и ресурсен учител в училище;
- създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- развитие на ученическото самоуправление чрез ученическите съвети/парламенти с подкрепа от училището и от органите на местно самоуправление;
- въвеждане на съвременни подходи за управление на дисциплината за преодоляване на фрагментарността в това отношение и постигане на последователна политика в областта на възпитанието.

6. Прилагане на системи за ранно предупреждение.

- работа със семейството;
- насочване за работа с педагогически съветник, социален работник, препоръка за включване в полуинтернатна група или целодневна организация на учебния ден и др.;
- допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;
- мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен или за придобиване на професионална квалификация.

7. Развитие на занимания по интереси – чрез работа по проекти.

8. Подпомагане на ученици, застрашени от преждевременно напускане на училище по финансови причини.

реализиране на училищни политики чрез разработени правила за отпускане на стипендии за насърчаване повишаването на образователните резултати, подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането;

частично или пълно заплащане на карти за пътуване, общежития, закупуване на учебници и учебни помагала, еднократни финансови помощи и др.

9. Създаване на устойчива мрежа от социални институции, които да се ангажират с развитието и изграждането на пълноценна, подкрепяща среда за ранно откриване и интервенция на проблема.

III. Дейности за компенсиране

1. Разработване на програми и реализиране на квалификационни дейности с учителите за работа с ученици в риск.

2. Осигуряване на допълнителни образователни възможности за ученици, застрашени от отпадане – въвеждане на различни форми на обучение – задочна и самостоятелна.

3. Предоставяне на възможност за повтаряне на същия клас при ученици, прекъснали по здравословни причини.

4. Реинтегриране в образователната система на младежи до 18г., отпаднали от училище.

Инж. Мария Георгиева

Директор на ПГГСД „Николай Хайтов“